

ISTRAŽIVAČKE AKTIVNOSTI DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Temeljna značajka i prirodna potreba svakog djeteta je potreba za istraživanjem svojeg okruženja.

Dijete počinje s istraživanjem od rođenja. Kako raste, tako raste i njegova potreba za tim. Nekoliko je razloga za to:

- ☺ prirodna znatiželja
- ☺ odvažnost i neustrašivost
- ☺ učenje „čineći“

Istražujući, dijete je u stalnoj interakciji s okruženjem. Tako zadovoljava svoju potrebu za upoznavanjem i objašnjavanjem svijeta oko sebe. Kada djetetu ponudimo jedan materijal za igru (voda, pijesak, piljevina...), potrebno je dodati dosta elemenata kako bismo djecu potaknuli na istraživanje odnosa s osnovnim materijalom.

Što dijete motivira na istraživanje?

Dvije su vrste motivacije – unutarnja (intrinzična) i vanjska (ekstrinzična) – koje potiču djecu na razne aktivnosti, pa tako i na želju za istraživanjem. Djeca rane i predškolske dobi rado istražuju razne predmete, neoblikovani materijal, prirodne pojave, okolinu, zvuk, boje, vodu, pijesak, brašno, tijesto, glinu, plastelin, magnete itd. Intrinzično motivirano ponašanje u igri, kao i u istraživačkim aktivnostima, dijete pokazuje spontano, samo od sebe, a jedina svrha mu je unutarnje zadovoljstvo koje prati to ponašanje. Unutarnja (intrinzična) pokretačka snaga pokazala se u djece djelotvornijom ako joj se pridružila i ona vanjska (ekstrinzična) – ako su imali pažljivu publiku, priznanje i pozitivnu potporu, posebno od strane odraslih promatrača (roditelja, odgojitelja), ali i druge djece. Osim unutarnjeg zadovoljstva, dijete pokazuje još neke emocije dok se bavi istraživanjem, a to su: oduševljenje, ushićenje, čuđenje, radost i ljutnja.

Koja je uloga odraslih

Ključnu ulogu u poticanju interesa za istraživanjem te pružanju podrške djetetovu učenju imaju prvenstveno roditelji, ali i odgojitelji. I roditelj i odgojitelj će koristiti različite situacije za ohrabivanje djeteta i podržavanje njegova interesa za istraživanjem i učenjem. Uvažavanje djeteta i njegovih potreba pridonosi i poboljšanju partnerske uloge roditelja i odgojitelja u igri i aktivnostima, ali na djeci prihvatljiv i prilagođen način.

Dok promatraju, promišljaju i oslušuju djecu u istraživačkim aktivnostima, i roditelji i odgojitelji pokazuju da:

- uvažavaju djetetov interes;
- omogućuju proširivanje spoznaja;
- šalju mu poruke: Podržavam te...Važno mi je to što radiš...Tu sam da ti pomognem ako me trebaš...Sretana sam kad si ti zadovoljan/na

Podržavajući i ometajući čimbenici

Čimbenici koji kod djeteta potiču i ohrabruju želju za istraživanjem i učenjem mogu biti: interes i motiviranost, okruženje bogato izazovima, česti i kontinuirani susreti s prirodom u vidu posjeta i promatranja, podržavajući odgojitelj i dr. Međutim, postoje i oni koji ometaju, usporavaju ili čak onemogućuju djetetovu želju za istraživanjem, a to su: okruženje nedovoljno bogato poticajima,

nedovoljno kontakta s prirodom i prirodnim pojavama, činjenje umjesto djeteta, prekidanje igre zbog neke druge aktivnosti itd.

Kako bi dijete moglo zadovoljiti svoju prirodnu, unutarnjom motivacijom potaknutu potrebu za istraživanjem, nisu mu dovoljna samo namjenska didaktička sredstva, već mnoštvo raznovrsnog materijala iz okoline; priroda, prirodne pojave, sadržajno okruženje u kojem će dijete djelovati nesputano i originalno.

Ne samo djeca, već i odrasli – roditelji i odgojitelji – mogu biti aktivni sudionici u istraživačkim aktivnostima. Svakako ne bi trebali biti samo pasivni promatrači. Vjerujući u snagu istraživačke prirode u djece, odgojitelj će se usredotočiti na to da razumije njihove potrebe, da slijedi njihove interese, da ih podržava i da tako jača njihovu kompetenciju.

Pripremila:

Gordana Patarčec – stručni suradnik pedagog